

**Združeni
narodi**

URAD VISOKEGA KOMISARJA
ZDRUŽENIH NARODOV
ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Selitev ljudi iz institucij

Smernice Združenih narodov

**lahko
branje**

Vsebina

	Stran
Uvod	3
Institucije	5
Smernice	7
Upoštevanje smernic	10
Nepravična obravnava nekaterih skupin	16
Več informacij	19

Ta dokument je v lahkem branju. V dokumentu so težke besede v **krepki** pisavi. Pojasnili bomo, kaj te besede pomenijo.

Nekatere besede so modre in podčrtane. To so povezave. Preko povezav greste na spletno mesto, kjer je več informacij.

Uvod

Odbor za pravice ljudi z invalidnostjo ali oviranostjo je del **Združenih narodov**. V odboru delamo na tem, da vlade spoštujejo **Konvencijo o pravicah invalidov**.

Združeni narodi so organizacija, ki jo sestavlja veliko držav. Države med seboj sodelujejo. Delajo na tem, da bi svet postal boljši in varnejši.

Konvencija o pravicah invalidov je sporazum. Vladam nalaga, kaj morajo storiti, da ljudem z oviranostjo zagotovijo enake pravice, kot jih imajo drugi ljudje.

Pravice so nekaj, kar bi po zakonu morala imeti vsaka oseba. Primeri pravic so pravica do varnosti, pravica do izobraževanja ali pravica do spoštovanja.

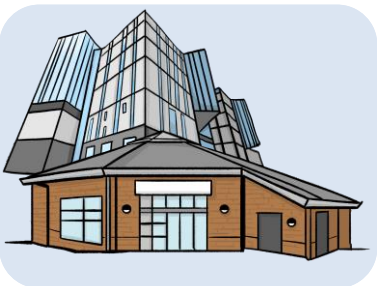

Ljudje z oviranostjo bi morali imeti pravico do neodvisnega življenja in vključitve v skupnost.

A veliko ljudi z oviranostjo po vsem svetu namesto tega živi v **institucijah**.

Institucija je prostor, kjer ljudje z oviranostjo živijo skupaj in so ločeni od svojih skupnosti.

Obstajajo različne vrste institucij, kot so na primer bolnišnice in bivanjske skupine.

Z ljudmi z oviranostjo v institucijah pogosto zelo grdo ravnajo.

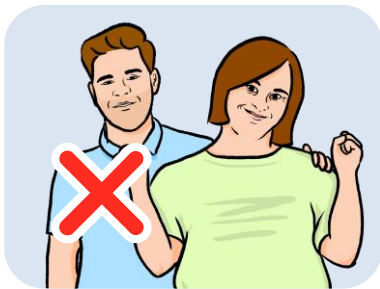

V tem dokumentu v lahkem branju pišemo o institucijah in naših smernicah za vlade, kako naj ljudi preselijo iz institucij.

Institucije

Ko živite v instituciji, nimate enakih pravic kot drugi ljudje, ker:

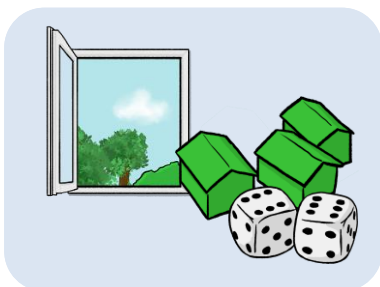
- Si ne morete sami izbrati podpore ali asistentov, ki jih želite.

- Niste vključeni v svojo lokalno skupnost.

- Ne smete sprejemati lastnih odločitev.

- Morate delati stvari, za katere institucija želi, da jih delate.

- Nimate možnosti izbrati, kje in s kom boste živel.

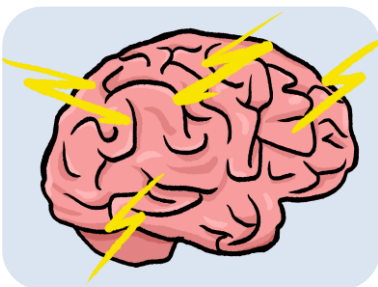

- Pogosto morate živeti skupaj z veliko drugimi ljudmi, ki imajo enako vrsto oviranosti kot vi.

- Pogosto se z vami zgodijo stvari, v katere niste privolili, na primer:

- Dajo vam zdravila, ki vplivajo na vaše misli ali obnašanje.

- Dobite elektrošoke.

- Dolgo časa ste sami.

Smernice

Želimo, da vlade nehajo:

- Ljudi nameščati v institucije.

- Graditi nove institucije.

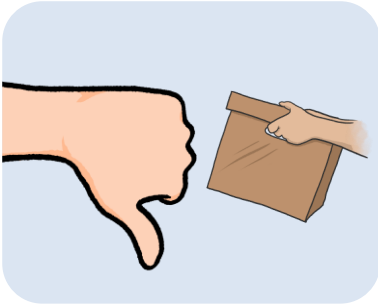
- Denar porabljeni za izboljšanje ali večanje institucij.

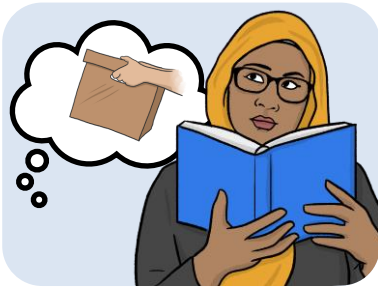
Vse institucije bi morali zapreti.

Ljudem, ki živijo v institucijah, bi morali pomagati, da se preselijo v svoje lokalne skupnosti.

Veliko vlad je že poskušalo ljudi preseliti iz institucij v skupnosti, a jim ni uspelo.

Z našimi smernicami vladam povemo, kako lahko ljudi preselijo iz institucij, ne da bi pri tem ljudje izgubili pravice.

Naše smernice so:

1. Odpraviti je potrebno vse zakone, ki podpirajo institucije ali ustvarjanje novih institucij.

2. Odpraviti je potrebno vse zakone ali predpise, ki ljudem preprečujejo, da bi sprejemali lastne odločitve .

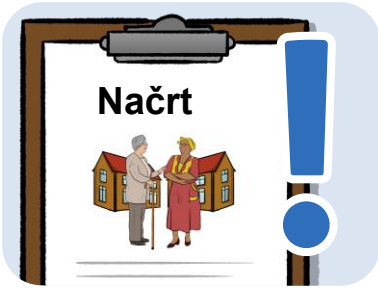

3. Vlade morajo nehati porabljati denar za te zakone in institucije.

4. Namesto tega morajo vlade denar porabiti za podporo ljudem z oviranostjo in jim pomagati, da bodo del lokalnih skupnosti .

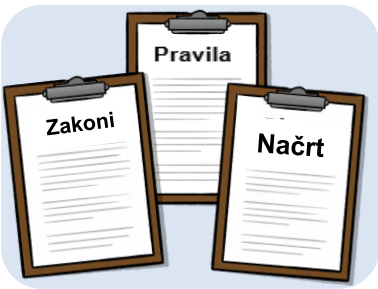

5. V vse načrte za pomoč skupnostim morajo biti vključeni ljudje, ki zapuščajo institucije in se selijo v lokalno skupnost.

Vlade morajo:

- Razmisliti o tem, da bi takoj upoštevale smernice.

- Sprejeti nove zakone, pravila in načrte, ki jim bodo pomagali upoštevati smernice.

- Denar porabiti za upoštevanje smernic.

Upoštevanje smernic

Če bodo vlade upoštevale smernice, bodo ljudje z oviranostjo lahko:

- Zapustili institucije.

- Živeli tako, kot želijo.

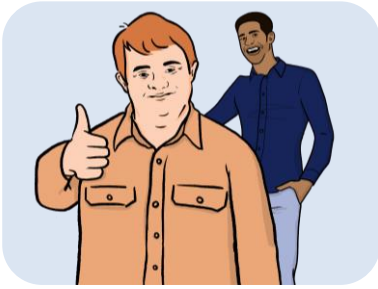

- Vključeni v svoje lokalne skupnosti.

Upoštevanje smernic bo vladam omogočilo, da:

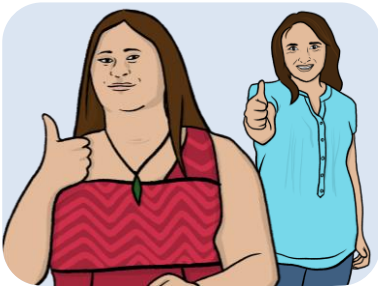
- Ljudem z oviranostjo dovolijo prevzeti nadzor in sprejemati odločitve o lastnem življenju.

- Zagotovijo veliko podpornih storitev za ljudi z oviranostjo v njihovih lokalnih skupnostih.

- Podprejo ljudi z oviranostjo, da si bodo lahko privoščili storitve in podporo po svoji izbiri.

- Podprejo ljudi z oviranostjo, da si bodo lahko privoščili živeti dobro in tako, kot si želijo.

- Za ljudi z oviranostjo zagotovijo cenovno ugodna in ustrezna stanovanja.

- Ljudi z oviranostjo in njihove organizacije vključijo v vse odločitve, ki se jih tičejo.

- Ljudem z oviranostjo dovolijo da, če to želijo, izberejo podporo svojih družin. Pri tem dobijo finančno pomoč.

- Starim ljudem z oviranostjo zagotovijo podporo, da lahko ostanejo doma.

- Vsakemu človeku z oviranostjo zagotovijo osebno podporo, ki mu ustreza.

- Poskrbijo, da bodo storitve, ki jih ljudje uporabljamo vsak dan, dostopne ljudem z oviranostjo, na primer:

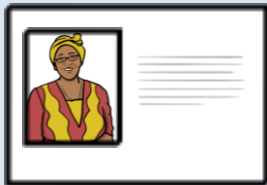

- Zdravstvena oskrba.
- Zaposlitev, službe.
- Izobraževanje.
- Aktivnosti za preživljanje prostega časa.

- Ljudem z oviranostjo pomagajo pri načrtu selitve iz institucije. Načrt mora spoštovati želje človeka.

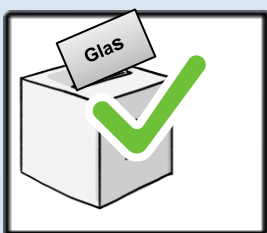
- Poskrbijo, da ljudje z oviranostjo dobijo vse dokumente, ki jih potrebujejo za samostojno življenje, na primer:

- Osebno in druge izkaznice – na njih piše, kdo smo.

- Dovoljenje za prebivanje – v njem piše, da imamo dovoljenje za bivanje na nekem mestu.

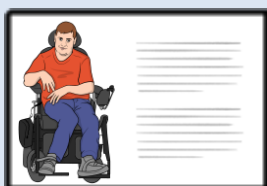
- Vpis v volilni imenik – to pove, da imamo pravico voliti.

- Davčno številko – uporabljamo jo v vseh stvareh v zvezi z davki.

- Zdravstveno kartico – z njo uveljavljamo pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja.

- Invalidske kartice – kažejo na potrebo človeka po podpori.

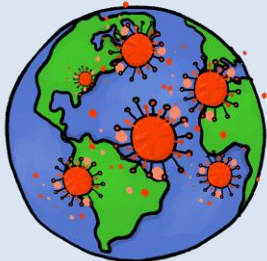
- Potni list - ta omogoča potovanje v druge države.

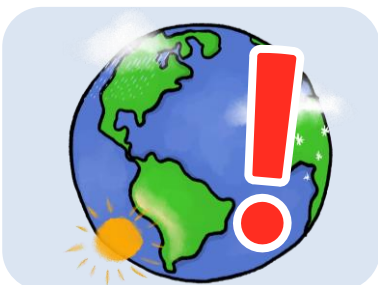
- Ljudem z oviranostjo, ki zapuščajo institucije, zagotovijo informacije o storitvah v lahkem branju.

- Nadaljujejo z zapiranjem institucij tudi v času izrednih razmer, na primer v času:

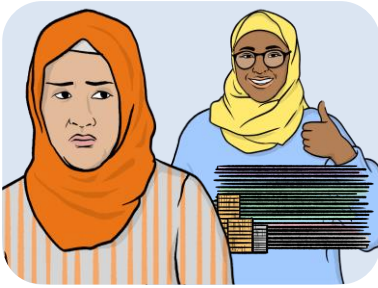
- Pandemije - to je takrat, ko se po svetu širi bolezen.

- Naravnih nesreč - to so težave, ki jih povzroča narava, na primer potresi ali poplave.

- Konfliktov - to je takrat, ko so spopadi ali vojna.

- Zagotovijo denar, podporo in storitve za vse ljudi, ki so jim v institucijah škodovali.

- Zbirajo informacije o tem, kako ljudem z oviranostjo pomagati, da bodo uspešno zapustili institucijo.

- Poskrbijo, da preostali svet jasno vidi, kaj vse delajo, da bi ljudem z oviranostjo pomagali zapustiti institucije.

Nepravična obravnava nekaterih skupin

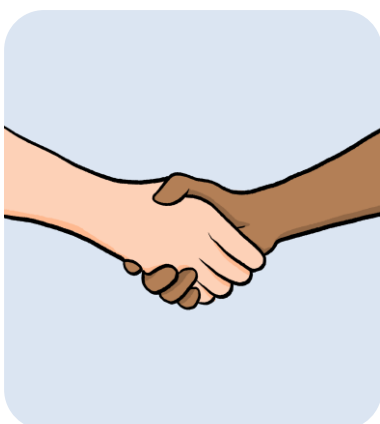
Vsak človek je poseben.
Oviranost je samo en del človeka.

Ljudje z invalidnostjo so lahko še dodatno nepravično obravnavani na podlagi njihove rase, spola, spolne usmerjenosti ali starosti.

Vlade bi morale misliti na to, kako bo zapiranje institucij in odhajanje ljudi vplivalo na nekatere skupine ljudi z oviranostjo.

Vlade bi morale poskrbeti, da je:

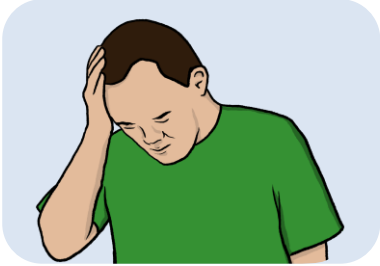
- Vsak človek obravnavan s spoštovanjem, kot posameznik.
- Vsak človek obravnavan pravično.

Ženske in dekleta z oviranostjo

Ženske in dekleta z oviranostjo so pogostejše:

- Nepravično obravnavane.

- Žrtve nasilja.

- Zlorabljene - to je, ko človeka nekdo prizadene ali z njim grdo ravna.

- V položaju, ko ne morejo same odločati o stvareh, ki so pomembne za njihova življenja.

O tem bi morale vlade razmisliti, medtem, ko se institucije zapirajo in jih ljudje z oviranostjo zapuščajo.

Otroci z oviranostjo

Vsi otroci imajo pravico, da odraščajo v družini.

Vlade bi morale zagotoviti, da bodo otroci z oviranostjo lahko odraščali v družini in ne v instituciji.

Otroke, ki živijo v institucijah, je potrebno preseliti, da bodo lahko tako kot drugi otroci odraščali v družinah.

Več informacij

Za več informacij
obiščite našo spletno stran:
<https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crpd>

Ta dokument v lahkem branju
smo iz angleščine prevedli in priredili: risa.si

Četrta stopnja lahkega branja v slovenščini.

Originalni dokument: easy-read-online.co.uk